

uit deze artikelen afleidt, bewijst dat hij nooit ernstige studie van dit Gereformeerde dogma gemaakt heeft. Een enkel voorbeeld moge dit aantoonen. Wanneer in Art. XXVII staat: wij gelooven en belijden een eenige Katholieke en algemeene Kerk, en in Artikel XXVIII dat buiten haar geene zaligheid is, dan verstaat Dr. Buizer dit van de geïnstitueerde Kerk en wel van de *Gereformeerde Kerk*, zooals deze thans zich openbaart. Reeds dit nu toont, dat Dr. Buizer van de bedoeling deze artikelen niets gevat heeft. Een geïnstitueerde Kerk gelooft en belijdt kan men niet, want een geïnstitueerde Kerk is een zichtbaar en tastbaar iets. Het geloof richt zich op de dingen die men niet ziet, dus op de *onzichtbare Kerk*. Van deze Kerk belijden en gelooven we, dat zij is één, eenig en Katholiek of Algemeen, gelijk in het Apostolisch symbool wordt uitgedrukt. Buiten deze Kerk is er ook geen zaligheid, want ze omvat alle Christengeloovigen, waar ze in de gehele wereld ook verspreid zijn. Maar wanneer men deze uitspraken gaat toepassen op de zichtbare Kerk en wel op een bepaalde geïnstitueerde Kerk, dan doet men de Belijdenis onrecht en komt men tot consequenties, die lijnrecht in strijd zijn met wat onze vaders hebben bedoeld. Geloof Dr. Buizer hoocht, dat onze vaders niet dit artikel zouden geleerd hebben, dat iemand, die bijv. lid was van de Lutherse Kerk, niet zalig kon worden? Het eenghartig kerkisme, dat Dr. Buizer in deze Artikelen meent te ontwaren, is een parodie van wat de Belijdenis bedoelt en van wat al onze Reformatoren steeds hebben beleefd. Het doet ons daarom leed, dat Dr. Buizer dit gravamen gepubliceerd heeft. Het zal in de kringen, die ons gram zijn en van het Calvinisme zeer weinig willen weten, den indruk geven, alsof onze Gereformeerde vaders metterdaad zulk een eenghartig standpunt hadden ingenomen. En Dr. Buizer, die niet een gewone leek is, maar een man van wetenschappelijke studie, had toch wel eerst een degelijke onderzoek mogen instellen naar hetgeen onze Belijdenis bedoelt, voordat hij op zulke losse gronden een beschuldiging tegen haar inbracht, alsof zij in strijd zou zijn met het Woord van God.

Trouwens, elk bewijs hiervoor wordt achterwege gelaten. Een gravamen moet altoos in Gods Woord gegrond zijn. En Dr. Buizer zegt alleen dat deze belijdenis z.l. in strijd is met den geest van Christus en vergeet de leidingen Gods met Zijne (algemeene) Kerk te erkennen.

#### Kerkeraadsverkiezingen.

Kan dus, bij alle waardeering, die we overigens hebben voor den nauwkeurigsten arbeid van de uitgever van ons Kerkelijk handboekje I), niet gezegd, dat de concept-regeling door hen geleerd voor de verkiezing van ouderlingen en diakenen, gelukkig is geslaagd, zooals wel voldoende bleek uit de enkele voorbeelden, waarop we in ons vorig artikel wezen. — dan is het zeker wel noodig dat een andere concept-regeling als model aan onze Kerkeraaden wordt aangeboden. Gaarne willen we dan ook aan dit rechtmatig verlangen voldoen, maar vooraf dienen eerst enkele vragen beantwoord te worden, die door verschillende Kerkeraaden ons gezonden werden. Het antwoord op deze vragen kan dan tevens als adstructie dienen voor de concept-regeling, die aan het slot door ons zal gegeven worden. Op de algemeene beginstelen, die aan de verkiezing onze ambtsdragers ten grondslag liggen en die zowel in onze Confessie als in onze Kerkenorde worden uitgesproken, behoeft hier niet te worden ingegaan. Schrijver dezes heeft dit vroeger reeds gedaan in zijn brochure: De verkiezing voor het ambt, en meent daaraan te mogen verwijzen. Hier gaat het alleen over enkele meer praktische vragen, die in genoemde brochure niet waren behandeld.

De eerste vraag, die we beantwoorden willen, is deze: *wie als stemgerechtigde leden aan de verkiezing van de ambtsdragers hebben deel te nemen?* Zeker is dit een van de belangrijkste punten, die in een reglement op de verkiezing behoren te worden vastgesteld. Onbreekt zulk een bepaling, dan geeft dit niet alleen in de praktijk van het kerkelijk leven tot allerlei moeilijkheden aanleiding, omdat dan bij de verkiezing als stemgerechtigde leden zich kunnen aanmelden bijv. minderjarige of gecensureerde leden, aan wie de Kerkeraad het stemrecht niet zou willen toekennen, maar zou dit zelfs tot voor den Kerkeraad zeer nadeelige gevolgen kunnen leiden, wanneer een malcontent gedeelte der gemeente bij de rechtbank een procedure begint over de wettigheid van den gekozen Kerkeraad. In Artikel 1696 van ons Burgerlijk Wetboek toch wordt uitdrukkelijk bepaald, dat „indien bij de reglementen geene bepalingen opzettelijk het stemrecht zijn gemaakt, ieder lid van het zedelijk lichaam gelijk regt heeft zijne stem uit te brengen en het besluit bij meerderheid van stemmen wordt opgemaakt”. Daar de rechtbanken gemeentelijk onze Kerken rekenen onder de zedelijke lichamen, waarvoor de Tiende Titel van ons Burgerlijk Wetboek handelt en bij eventuele processen naar bepalingen van het Burgerlijk Wetboek uitspraak doen, volgt daaruit, dat wanneer een Kerk geen reglement op de verkiezing bezit en dus ook niet officieel vastgesteld heeft, wie stemgerechtigde leden zijn, volgens Art. 1696 *elk lid* der Kerkstemrecht bezit en zodra de Kerkeraad bij een stemming een deel der leden zou uitsluiten, de stemming zelve daardoor onwettig zou worden. Feitelijk zou de wettigheid van de verkiezing dan daaraan hangen, of alle leden der gemeente, klein en groot, mannen en vrouwen waren opgeroepen om aan de stemming deel te nemen. Naar het schijnt is het bij vroegere processen wel voorgekomen, dat de rechtbanken op grond van Art. 1696 B.W. dezen eisch hebben gesteld, en in elk geval kan men nooit weten, welke beslissing de Rechtbank nemen zou, wanneer in de gemeente strijd ontstond over de wettigheid van den gekozen Kerkeraad en de recalcitrante partij de zaak ter beslissing voor den rechter bracht. Reeds daarom zal elke Kerkeraad verstandig doen, een regeling voor de verkiezing der ambtsdragers vast te stellen en daarin een duidelijk geformuleerd artikel op te nemen, waarin bepaald wordt, wie als stemgerechtigde leden kunnen optreden.

En dan spreekt het wel vanzelf, dat *niet ieder lidmaat der Kerk stemgerechtigd kan worden*. Het feit, dat volgens ons Gereformeerd Kerkrecht alle gedoopten als lid der Kerk zijn te beschouwen en de Kerk niet alleen de volwassenen, maar ook de kleine kinderen doopt, wijst dit reeds uit; want niemand zal er aan denken aan al deze gedoopten stemrecht te verleenen. Juist in dit lidmaatenschap der gedoopte kinderen komt dan ook het scherp geteekende verschil uit tusschen een gewone vereniging, waaraan ons Burgerlijk Wetboek in Artikel 1696 blijkbaar gedacht heeft, en een Christelijke Kerk. Een gewone vereniging bestaat uit volwassen personen, die door eigen wilsdaad lid der vereniging geworden zijn en aan wie daarom vanzelf het stemrecht toekomt, wanneer het statuut of reglement daarvoor geen uitzonderingsbepalingen bevat. Maar de Kerk is niet een gewone menselijke vereniging, maar draagt een geheel eigenaardig karakter, zooals reeds daaruit blijkt, dat men in de *Kerk geboren wordt* en door den doop als zichtbaar teekent in de Kerk wordt ingelijfd. Wil men, dan zou men de Kerk dus veel meer kunnen vergelijken bij een gezin of een volk, want het eigenaardige van een gezin of volk is juist, dat men niet eerst op later leeftijd daarvan door eigen keuze lid wordt, maar dat men in het gezin of in het volk wordt geboren. De Schrift noemt dan ook de gemeente het „huizegen Gods” of het „volk des Heeren”. En zooals in een volk niet ieder van zelf stemrecht heeft, maar alleen degenen, die volwassen zijn geworden en voldoen aan de eischen, die door de wet voor het stemrecht worden gesteld, zoo is het ook in de Kerk. Een algemeen stemrecht, dat aan alle leden der gemeente zonder onderscheid zou toekomen, bestaat er in de Kerk niet. De Kerkeraad heeft daarom vast te stellen wie als stemgerechtigde leden bij de verkiezingen zullen kunnen optreden. Niet de gemeenteleden zelf hebben dat uit te maken, maar de Kerkeraad als de besturende macht heeft daarvoor de vaste regelen te stellen.

Maar al heeft de Kerkeraad dit te regelen, toch spreekt het evenzeer van zelf, dat de Kerkeraad hierbij niet naar willekeur mag handelen, en nog veel minder dit kiesrecht ou mogen binden aan eischen, die in strijd zijn met de eischen van Gods Woord. Zoo zou het bijv. ten eenenmale ongeoorloofd wezen, het stemrecht in de Kerk afhankelijk te maken van kenteekenen van welstand of het bezit van aardse goeder. Wat in vroeger eeuwen voorkwam, vooral in onze Noordelijke provincien, dat het kerkelijk stemrecht alleen kon worden uitgeoefend door de zogenaamde forenplichtigen en de eigenaardige boeren, was dan ook een ergelijke misstand, die niet aan de Kerk, maar aan de burgerlijke wetgeving was te wijten en door de Kerk alleen omdat zij het niet verbeteren kon, is geëld. Elke voorrang aan de bezitters van aardse goeder in de Kerk geschonken, is in strijd met hetgeen de Apostel Jacobus ons leert, dat God de armen dezer wereld heeft uitverkoren om rijk te zijn in het geloof en erigenamen des Koninkrijks (Jac. 2: 5). Zelfs de arme die „bedeeld” wordt, mag daarom nooit van het stemrecht buitengesloten worden, want dat zou een onrecht zijn den armen aangedaan” (Jac. 2: 6). Omdat iemand arm is en door de Christelijke barmhartigheid geholpen wordt, mag hij geestelijk niet onmondig worden verklaard. Het geholpen te worden door de Christelijke barmhartigheid, mag nooit een brandmerk worden, dat iemand onwaardig maakt om in volen rechte als gemeentelid op te treden. Wie dat wil, zou het verlenen van hulp tot het toppunt van onbarmhartigheid maken.

Ook de gronden, die men wel voor deze uitsluiting der „bedeelden” van de kerkelijke stembus heeft aangevoerd, zooals dat zij te afhankelijk zijn van de diakenen, die hen „bedeelen” en daarom niet onafhankelijk in hun keuze, of wel, dat zij niet mede mogen werken om degenen te verkiezen, die hen bedelen zullen, omdat zij dan in de eerste plaats personen zullen kiezen, die bekend staan als zeer mild in het geven, — zijn schijngronden, die geen strek houden. Een diaken, die van de afhankelijkheid, waarin deze armen verkeeren, misbruik zou maken om op de verkiezing invloed uit te oefenen, zou door de Kerk gecensureerd moeten worden; maar het zou

al zeer onbillijk wezen de armen daarvoor te straffen door hun het stemrecht te onthouden. En dat de armen liefst zulke diakenen zullen kiezen, die met innerlijke barmhartigheid bewogen, niet karig maar mild in het uitdeelen zijn, is waarlijk geen schade voor de Kerk; eer zou dit omgekeerd het geval wezen, wanneer de rijken alleen mochten kiezen, want dan zou het gevaar ontstaan, dat zij zulke diakenen kozen, die schiel in het uitdeelen waren en daarom weinig gaven voor de armen behoeften te vragen. Bij de eerste verkiezing der diakenen te Jeruzalem, is er dan ook geen sprake van, dat de armen werden buitengesloten. Er staat uitdrukkelijk in Hand. 6, dat de Apostelen *de heele menigte der discipelen* tot zich riepen om een keuze te doen.

En evenmin als aan het bezit van aardse goeder, kan het stemrecht in de Kerk gebonden worden aan het bezit van aardse kennis. Het capaciteits-kiesrecht is evenals het censuskiesrecht in de Kerk uitsloten. God heeft het dwaze der wereld uitverkoren, zegt de Apostel in I Cor. 1: 27, opdat Hij het wijze beschamen zou. Het „niet vele wijzen, niet vele machtigen, niet vele edelen” is nog altoos regel voor de gemeente. En waar de Apostel vraagt: „waar is de wijze, waar is de Schriftgeleerde, waar is de onderzoeker dezer eeuw? Heeft God de wijsheid dezer wereld niet dwaas gemaakt?” (vs. 20) daar is er zeker wel geen enkele grond om degenen, die de „wijsheid dezer wereld” niet bezitten van het kiesrecht in de Kerk uit te sluiten. Menig gansch eenvoudig en ongeleerd man overtreft ook nu nog in wijsheid den knapsten geleerde en is veel beter in staat om aan te wijzen wie het meest geschikt is om ambtsdrager in Christus Kerk te zijn.

Alleen het bezit van geestelijke genade en geestelijke kennis heeft in de Kerk van Christus waarde. Kon de Kerkeraad dan ook met onfeilbare zekerheid uitmaken, wie onder de gemeenteleden waarlijk een kind van God was, rijk aan geestelijke genade en verlicht door de kennis des Heiligen Geestes, dan zou daarin een maatstaf kunnen liggen om te beoordeelen aan wie de verkiezing der ambtsdragers in de eerste plaats behoorde te worden toebetrouwd. Geheel verwaarloosd mag deze geestelijke functie dan ook zeker niet. Voetius dringt er in zijn *Politica Ecclesiastica* telkens op aan, dat de Kerkeraad bij gewichtige beslissingen niet alleen zal rekenen met wat de groote massa wil, maar in de eerste plaats met het oordeel van wat hij noemt de *melior pars Ecclesiae*, d.w.z. het betere deel der gemeente, dat haar geestelijke kern uitmaakt. De stemmen moeten niet alleen geteld, maar ook gewogen worden. Vooral bij de aanbeveling van geschikte kandidaten voor het ambt heeft de Kerkeraad daarmede rekening te houden. Zulke aanbevelingen behoren daarom nooit anoniem bij den Kerkeraad te worden ingeleverd, maar *ondertekend*, opdat de Kerkeraad wete, van wien deze aanbeveling komt. En de Kerkeraad heeft bij de vraag, wie van deze aanbevelen kandidaten hij op het dubbelgetal plaatsen zal, niet alleen rekening te houden met hen, die de *meeste* stemmen op zich vereenigen, maar ook met de personen die deze kandidaten aanbevelen hebben. Het kan daarom zeer wel mogelijk wezen, dat de Kerkeraad de kandidaten, die door een minderheid zijn aanbevelen, toch op het dubbelgetal plaatsen zal, omdat deze minderheid uit het beste en meest ernstige deel der gemeente bestaat.

Maar al heeft de Kerkeraad dit te regelen, toch spreekt het evenzeer van zelf, dat de Kerkeraad hierbij niet naar willekeur mag handelen, en nog veel minder dit kiesrecht ou mogen binden aan eischen, die in strijd zijn met de eischen van Gods Woord. Zoo zou het bijv. ten eenenmale ongeoorloofd wezen, het stemrecht in de Kerk afhankelijk te maken van kenteekenen van welstand of het bezit van aardse goeder. Wat in vroeger eeuwen voorkwam, vooral in onze Noordelijke provincien, dat het kerkelijk stemrecht alleen kon worden uitgeoefend door de zogenaamde forenplichtigen en de eigenaardige boeren, was dan ook een ergelijke misstand, die niet aan de Kerk, maar aan de burgerlijke wetgeving was te wijten en door de Kerk alleen omdat zij het niet verbeteren kon, is geëld. Elke voorrang aan de bezitters van aardse goeder in de Kerk geschonken, is in strijd met hetgeen de Apostel Jacobus ons leert, dat God de armen dezer wereld heeft uitverkoren om rijk te zijn in het geloof en erigenamen des Koninkrijks (Jac. 2: 5). Zelfs de arme die „bedeeld” wordt, mag daarom nooit van het stemrecht buitengesloten worden, want dat zou een onrecht zijn den armen aangedaan” (Jac. 2: 6). Omdat iemand arm is en door de Christelijke barmhartigheid geholpen wordt, mag hij geestelijk niet onmondig worden verklaard. Het geholpen te worden door de Christelijke barmhartigheid, mag nooit een brandmerk worden, dat iemand onwaardig maakt om in volen rechte als gemeentelid op te treden. Wie dat wil, zou het verlenen van hulp tot het toppunt van onbarmhartigheid maken.

Ook de gronden, die men wel voor deze uitsluiting der „bedeelden” van de kerkelijke stembus heeft aangevoerd, zooals dat zij te afhankelijk zijn van de diakenen, die hen „bedeelen” en daarom niet onafhankelijk in hun keuze, of wel, dat zij niet mede mogen werken om degenen te verkiezen, die hen bedelen zullen, omdat zij dan in de eerste plaats personen zullen kiezen, die bekend staan als zeer mild in het geven, — zijn schijngronden, die geen strek houden. Een diaken, die van de afhankelijkheid, waarin deze armen verkeeren, misbruik zou maken om op de verkiezing invloed uit te oefenen, zou door de Kerk gecensureerd moeten worden; maar het zou

al zeer onbillijk wezen de armen daarvoor te straffen door hun het stemrecht te onthouden. En dat de armen liefst zulke diakenen zullen kiezen, die met innerlijke barmhartigheid bewogen, niet karig maar mild in het uitdeelen zijn, is waarlijk geen schade voor de Kerk; eer zou dit omgekeerd het geval wezen, wanneer de rijken alleen mochten kiezen, want dan zou het gevaar ontstaan, dat zij zulke diakenen kozen, die schiel in het uitdeelen waren en daarom weinig gaven voor de armen behoeften te vragen. Bij de eerste verkiezing der diakenen te Jeruzalem, is er dan ook geen sprake van, dat de armen werden buitengesloten. Er staat uitdrukkelijk in Hand. 6, dat de Apostelen *de heele menigte der discipelen* tot zich riepen om een keuze te doen.

En evenmin als aan het bezit van aardse goeder, kan het stemrecht in de Kerk gebonden worden aan het bezit van aardse kennis. Het capaciteits-kiesrecht is evenals het censuskiesrecht in de Kerk uitsloten. God heeft het dwaze der wereld uitverkoren, zegt de Apostel in I Cor. 1: 27, opdat Hij het wijze beschamen zou. Het „niet vele wijzen, niet vele machtigen, niet vele edelen” is nog altoos regel voor de gemeente. En waar de Apostel vraagt: „waar is de wijze, waar is de Schriftgeleerde, waar is de onderzoeker dezer eeuw? Heeft God de wijsheid dezer wereld niet dwaas gemaakt?” (vs. 20) daar is er zeker wel geen enkele grond om degenen, die de „wijsheid dezer wereld” niet bezitten van het kiesrecht in de Kerk uit te sluiten. Menig gansch eenvoudig en ongeleerd man overtreft ook nu nog in wijsheid den knapsten geleerde en is veel beter in staat om aan te wijzen wie het meest geschikt is om ambtsdrager in Christus Kerk te zijn.

dat geschiedt eerst door den ban of de uitsluiting uit de gemeente, maar wel w. r. den zij in de *uitsluiting* van dit recht geschorst. Dat recht berustte op hun staat als geloovigen en waar die staat door hun leven of wandel in twijfel is geraakt, kunnen zij, zolang tot er betering is gekomen, hun rechten als gemeenteliden niet uitoefenen.

#### Officiële Berichten.

##### Vrije Universiteit.

Men schrijft ons: In Indië heeft de actie voor de Vrije Universiteit, zooals die reeds lang in Nederland wordt gevoerd, de geesten wakker gemaakt en ons aangespoord, om zooveel in ons vermogen is, mede te werken tot haren bloei. Uiteraard kunnen wij niet meer doen dan onze gaven offeren en de stichting in den gebede gedanken.

De inameling van gaven gaat echter niet zoo gemakkelijk als in Nederland. Behalve de moeilijkheid om met Nederland te correspondeeren, de brieven zijn soms drie maanden en langer onderweg, heeft Indië nog een bezwaar en wel het telkens verhuizen door verplaatsing.

Er is dus veel toewijding noodig om de administratie in orde te houden, en nog veel meer moeite wordt verricht om de vrienden, die nog niet medewerken, tot offereer gewillig te maken en in staat te stellen.

En toch, niettegenstaande al deze moeite wordt in Indië niet zonder succes gewerkt. In dit jaar werd reeds een bedrag van f 500 afgedragen.

Bovendien werd de organisatie belangrijk verbeterd. Als secretaris is den heer P. Burgmeyer de algemeene leiding toevertrouwd, terwijl op taal van plaatsen agenten zijn aangesteld. Voor Buitenzorg heeft de heer P. Beukema te Weltevreden, in Djocjarta Dr. D. Bakker, te Medan de heer P. de Hartog, te Semarang Mr. C. van Meyelsteden en te Bandoeng Majoor P. L. de Groot (Hospitaalweg) als agent de zorg der propaganda op zich genomen. Voor Soerabaja heeft van den heer P. M. Hekstra de heer K. Visser de belangen der Vrije Universiteit bevestigd.

Deze medewerking zal niet minder worden, ook al wordt het bedrag der contributie hooger. Met blijdschap werd uit de rekening van 1916 opgemaakt, hoe de bedragen aan collecten, contributen en schenkingen belangrijk zijn verhoogd en dat van het tekort over de jaren 1913-15, groot f 39.000, een som van f 22.000 kon worden afgeschreven.

En wie zal zeggen of ook het jaar 1917 niet zoo gunstig is, dat er door extra bijdragen en door verhooging van contributie, collecten en schenkingen, er nog een klein overschot komt om het bestaande tekort te doen verkleinen of verdwijnen.

Hiermee mag Indië ook wel medewerken. Tal van rechtsgeleerden en Theologen, thans in Indië werkzaam, hebben hunne opleiding geheel of gedeeltelijk aan de Vrije Universiteit ontvangen.

Met groote instemming werd hier kennis genomen van het woord, door den oud-Gouverneur-Generaal Idenburg op de jaarvergadering te Rotterdam gesproken.

Ook wij hopen voor Indië nog veel meer van de Vrije Universiteit.

Het verwondert ons hier dat bij de samenkomsten voor de Zending zoo weinig over de betekenis van de Vrije Universiteit voor de Zending wordt gesproken.

Inderdaad, de Zendingstudiekringen zouden zulk een goed werk doen, indien daar en ook op de openbare samenkomsten eens onderzocht werd, van wat groot nut, maar ook van hoe groote schade de opleiding der toekomstige voormannen en in 't algemeen de beoefening der wetenschap voor Indië zijn kan.

Het is verblijdend, dat de inkomsten voor de Vrije Universiteit zoo belangrijk toenemen, maar het was ons toch een teleurstelling, dat de uitgaven, vooral de post *honoraria professorum*, nog niet gestegen zijn.

Het duurt lang eer wij het nieuwe jaarverslag zullen ontvangen, maar wij hopen toch dat in dat verslag melding zal kunnen gemaakt worden van de bemoeienis en, wie weet, reeds van het in functie treden van nieuwe hoogleraren, zool in de Juridische als in de Literarische faculteit.

#### Buitenland.

##### Engeland. Gedoopt worden voor de dooden.

In een Engelsch Christelijk blad lezen wij het volgende, waaruit blijkt welke ernstige verliezen de Kerken door den oorlog geleden hebben: „Wat Paulus met de uitdrukking voor de dooden gedoopt worden (I Cor. 15: 19) bedoelt heeft, zal wel niemand kunnen uitmaken. Vele ginstigen zijn gemaakt, maar tot hertoe is geen bevredigende verklaring van die plaats gegeven. Het is ten slotte een zaak van ondergeschikt belang. Maar in den tegenwoordigen tijd kunnen wij van de oude uitdrukking van Paulus een zeer praktisch gebruik maken. . . . Wij zijn allen geroepen om voor de dooden gedoopt te worden. In andere woorden, er rust op ons de ernstige plicht, het werk voort te zetten en zoo mogelijk te volmaken, dat ondernomen werd door het alijd aangeroepen legel van jonge mannen, die door middel van dezen wreeden oorlog van ons zijn weggenomen. Bijna elke Kerk in het land heeft haar met zwart geteekende eerloof. Wij kennen kerken die het grootste deel harer krachtige arbeiders: onderwijzers, zangers, organisten, secretarissen, enz. verloren hebben. Wie zal hen vervangen? Het werk dat zij deden, was noodig voor het Koninkrijk Gods. Als zij tot ons konden spreken, zouden zij ons toeroepen: ga voort. Zij kunnen niet onverschillig zijn voor het werk waarop zij hun hart gezet hadden, en waarvan zij zoo plotseling werden afgerukt. Het is nu de roeping van de mannen en vrouwen die achter gelaten werden en die door den heldemoed van de dooden zijn beschermd, om op te staan en om voor de dooden gedoopt worden, opdat zij hun taak zouden oppakken en voortzetten. In normale tijden eischt de trouw, dat het goed dat door anderen ons toekwam, door ons aan anderen wordt overgedragen. In den abnormalen tijd dien wij dooreleven, wordt deze eisch nog dringender. Zich van verre houden, is niet alleen slecht, het is bijna misdadig. Wanneer een man aan het front valt, staat een ander klaar om hem te vervangen; de individuele strijd gaat voorbij, de oorlog moet doorgaan. Dezen geest hebben wij in meer volle mate noodig in de Kerk. Eerke van de grootsten en besten zijn heengegaan. Wij die overgebleven zijn, moeten voor de dooden gedoopt worden.”

En in de tweede plaats volgt hieruit, dat zodra deze leden der gemeente ketterische leer gaan drijven of onchristelijk wandelen en de Kerkeraad hierin daarom censureren moet, daarmede niet alleen de toegang tot het Avondmaal hun ontrondt wordt, maar eveneens het deel-nemen aan de verkiezing der ambtsdragers. Wie niet meer aan het Avondmaal kan toegelaten worden, kan evenmin aan de kerkelijke stemming deel-nemen. Het bezit van het stemrecht wordt door de censuur hun nog niet ontnomen, want

Het Christelijk blad, waaraan wij het bovenstaand ontleenden, zegt nog: „Wanneer zullen onze staatslieden eens overtuigd worden van het feit, dat het vertrouwen der natie gebrocht is door de jongste gebeurtenissen? Het is opmerkelijk, dat wanneer een koninkrijk overgegeven heeft tot kennelijke grootspraak, wij door rampen zijn geteisterd. Een staatsman pocht, dat men van plan is de Duitse vloot uit te graven als ratten, en zijn zwetsery kostte ons drie kruisers! In Albert Hall spreekt de heer Lloyd George op dezelfde manier, en de heer Bonar Law haalt op ongepaste wijze de Schrift aan — al nemen wij aan dat hij het onwetend gedaan heeft — ten opzichte van de bombardementen van de vliegtuigen. Den volgenden dag hooren wij van een bijna ondenkbare ramp die een convooi van neurale schepen overkomt, voor welks veiligheid Groot-Britannië zich aansprakelijk stelde, en bijna onmiddellijk daarna kwam het ontstellende bericht van de Duitse overwinning op het Italiaansche front! Is het te verwonderen dat Christelijke broeders zich de vraag stellen, of niet de ware verklaring van dit alles is, dat God ons Zijn hulp onthoudt vanwege ons poehend vertrouwen op eigen eigen kracht en omdat wij Hem niet in erkentenis gehouden hebben?”

Het artikel eindigt met de woorden: „Zullen wij nog voortgaan alle materiele hulpmiddelen te mobiliseeren, en alle mogelijke menselijke medewerking in te roepen, om de Berge te vergeten vanwaar onze hulpe komt? Zullen wij opnieuw een winter dooreleven, waarin wij alles zoeken, behalve God?”

Dit woord mag ook wel buiten Engeland ter harte genomen worden!

#### Rusland. Een concilie der orthodoxe Kerk.

De geestelijke autoriteiten van de Grieks-orthodoxe Russische Kerk hebben den 29sten Augustus j.l. een concilie te Moskou bijeen-geroepen. Als gasten waren alle Patriarchen der Oostersche Kerken en de geestelijke hoofden van zelfstandige Kerken van Cyprus, Griekenland, Roemenie, Servie, Montenegro en van Sinaï genoodigd. Het voorbereidende comité van het concilie had een ontwerp voor een nieuwe Kerkorde opgesteld; volgens de volgende grond-beginselen: onafhankelijkheid van de kerk tegenover den staat, bevoegdheid van de kerk om hare inwendige aangelegenheden naar hare eigen wetten te regelen; staatsrecht alleen over zaken waarbij ook de staat betrokken is, als nuwelijk, echtscheiding en handelingen van het burgerlijk leven; zij toezicht wordt door het ministerie van eerediensten uitgeoefend, met recht van beroep op den Russischen staat; financiële steun door den staat.

Het concilie werd op den vastgestelden dag geopend. Het telde 400 afgevaardigden, waaronder 60 bisschoppen en de Metropoli Wladimir van Kiev. Meer dan 100.000 personen namen deel aan de processie, die zich van die verschillende kerken naar de Kathedraal bewoog. Volgens een mededeeling van de *Gazette de Lausanne* van 27 September toonde een deel der vergadering sterke reactionaire neigingen. Het episcopaat, onder leiding van den Metropoli Wladimir en den aartsbischop Antonius, vormt een vast blok, dat zich tegen de strooming, die van die professoren der Theologische Academieën en van de Heilige Synode ongaat, keert; welk laatste genoemd lichaam na de revolutie als een permanent uitvoerend lichaam opnieuw georganiseerd werd. De linkerzijde van het concilie verlangt democratische vrijheid in de autonome Kerk, evenredige vertegenwoordiging van het episcopaat, de geestelijkheid en van de leken in de bestuurslichamen der Kerk; zij streeft naar christianisering van het openbare leven, en naar eene herstelling van de patriarchale hiërarchie en het volk. De rechterzijde van het concilie wilde het door Peter den Groote afgeschafte Patriarchaat weder herstellen, terwijl de linkerzijde zich daartegen verzet. De voorloopige regering heeft aan de Heilige Synode het hier toe door den Czar ingevorderd recht tot benoeming van metropoliën en aartsbischoppen toegekeurd. Peter de Groote maakte in het begin der 18de eeuw een eind aan het Russische patriarchaat, door zich zelf als het hoofd der Russische Kerk op te werpen. Het komt ons voor, dat het recht is, wanneer de Russische geestelijkheid de daad van machts-overstijding van Peter den Groote weder ongedaan maken wil. Welke besluiten het concilie van Moskou nam, vermelden wij niet. Wellicht is deze vergadering meer gehouden om van gedachten te wisselen, dan om besluiten te nemen — maar dan kan men haar geen concilie noemen.

#### Voor Kinderen.

##### KERSTFEEST.

Uit de heelen Dalt Hij weder, Zwak en teeder Als een kind Ter verlossing Van verloor'nen, Straks herboornen, Die Hij mint.

Zoo zingt de dichter, als hij ziet op het naderend Kerstfeest, dat wij ook nu weer over een paar dagen hopen te vieren. Velen verheugen zich reeds in het vooruitzicht. En dat is goed en prijzelijk, als het ghebed om de ware reden en uit de rechte oorzaak.

Wat die is? Dat verkondigde reeds de profet Jesaja, zeven honderd jaar voor de vervulling komen zou, toen hij zeide: „Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven en de heerschappij is op Zijnen schouder; en men noemt Zijnen naam Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredesvorst”. Van drukken die zich alzo verheugen, is gered: Velen zullen zich over Zijn geboorte verblijden. En de Engel in het veld van Efraïma sprak van een groote blijdschap, die al den volke wezen zou.

Groote blijdschap? Waarom? Ook voor ons? Het antwoord geeft het schoone lied waarin een vroom man gaf nu honderdvijftig jaar geleden.

Voor ons is 't Wonderlijk geboren, God gaf ons Zijnen Zoon; Zijn schouder in 't gebied beschoren, Hij treedt op Davids troon. Zijn naam is Wonder, Raad en Sterkte, God die de wereld tontsch, Der eeuwen Vader die 't al werkte De ware Vredesvorst.

Groote blijdschap — al den volke — velen zich verblijden over Zijn geboorte — een licht tot verlichting der blinden; — dat alles werd gezegd van den Christus die zou geboren worden. Dit alles betrof de geboorte van het Kinde van Bethlehem.

Voor ons is 't Wonderlijk geboren, God gaf ons Zijnen Zoon; Zijn schouder in 't gebied beschoren, Hij treedt op Davids troon. Zijn naam is Wonder, Raad en Sterkte, God die de wereld tontsch, Der eeuwen Vader die 't al werkte De ware Vredesvorst.

Groote blijdschap — al den volke — velen zich verblijden over Zijn geboorte — een licht tot verlichting der blinden; — dat alles werd gezegd van den Christus die zou geboren worden. Dit alles betrof de geboorte van het Kinde van Bethlehem.

Voor ons is 't Wonderlijk geboren, God gaf ons Zijnen Zoon; Zijn schouder in 't gebied beschoren, Hij treedt op Davids troon. Zijn naam is Wonder, Raad en Sterkte, God die de wereld tontsch, Der eeuwen Vader die 't al werkte De ware Vredesvorst.

Groote blijdschap — al den volke — velen zich verblijden over Zijn geboorte — een licht tot verlichting der blinden; — dat alles werd gezegd van den Christus die zou geboren worden. Dit alles betrof de geboorte van het Kinde van Bethlehem.

Voor ons is 't Wonderlijk geboren, God gaf ons Zijnen Zoon; Zijn schouder in 't gebied beschoren, Hij treedt op Davids troon. Zijn naam is Wonder, Raad en Sterkte, God die de wereld tontsch, Der eeuwen Vader die 't al werkte De ware Vredesvorst.

Groote blijdschap — al den volke — velen zich verblijden over Zijn geboorte — een licht tot verlichting der blinden; — dat alles werd gezegd van den Christus die zou geboren worden. Dit alles betrof de geboorte van het Kinde van Bethlehem.

Voor ons is 't Wonderlijk geboren, God gaf ons Zijnen Zoon; Zijn schouder in 't gebied beschoren, Hij treedt op Davids troon. Zijn naam is Wonder, Raad en Sterkte, God die de wereld tontsch, Der eeuwen Vader die 't al werkte De ware Vredesvorst.

Groote blijdschap — al den volke — velen zich verblijden over Zijn geboorte — een licht tot verlichting der blinden; — dat alles werd gezegd van den Christus die zou geboren worden. Dit alles betrof de geboorte van het Kinde van Bethlehem.

Voor ons is 't Wonderlijk geboren, God gaf ons Zijnen Zoon; Zijn schouder in 't gebied beschoren, Hij treedt op Davids troon. Zijn naam is Wonder, Raad en Sterkte, God die de wereld tontsch, Der eeuwen Vader die 't al werkte De ware Vredesvorst.

Groote blijdschap — al den volke — velen zich verblijden over Zijn geboorte — een licht tot verlichting der blinden; — dat alles werd gezegd van den Christus die zou geboren worden. Dit alles betrof de geboorte van het Kinde van Bethlehem.

Voor ons is 't Wonderlijk geboren, God gaf ons Zijnen Zoon; Zijn schouder in 't gebied beschoren, Hij treedt op Davids troon. Zijn naam is Wonder, Raad en Sterkte, God die de wereld tontsch, Der eeuwen Vader die 't al werkte De ware Vredesvorst.

Groote blijdschap — al den volke — velen zich verblijden over Zijn geboorte — een licht tot verlichting der blinden; — dat alles werd gezegd van den Christus die zou geboren worden. Dit alles betrof de geboorte van het Kinde van Bethlehem.

Voor ons is 't Wonderlijk geboren, God gaf ons Zijnen Zoon; Zijn schouder in 't gebied beschoren, Hij treedt op Davids troon. Zijn naam is Wonder, Raad en Sterkte, God die de wereld tontsch, Der eeuwen Vader die 't al werkte De ware Vredesvorst.

Groote blijdschap — al den volke — velen zich verblijden over Zijn geboorte — een licht tot verlichting der blinden; — dat alles werd gezegd van den Christus die zou geboren worden. Dit alles betrof de geboorte van het Kinde van Bethlehem.

Voor ons is 't Wonderlijk geboren, God gaf ons Zijnen Zoon; Zijn schouder in 't gebied beschoren, Hij treedt op Davids troon. Zijn naam is Wonder, Raad en Sterkte, God die de wereld tontsch, Der eeuwen Vader die 't al werkte De ware Vredesvorst.